

POSTANOWIENIE

Dnia 17 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa D. P. i K. K. P.

przeciwko R. w W. (Austria)

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 czerwca 2020 r.,

na skutek przedstawienia akt o sygn. I C (...) przez Sąd Rejonowy

w W. w celu przekazania sprawy innemu sądowi rejonowemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości,

odmawia przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2019 r. Sąd Rejonowy w W. wystąpił do Sądu Najwyższego o przekazanie do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu sprawy z powództwa D. P. i K. K. P. przeciwko R. z siedzibą w W. o zapłatę, wskazując, że wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości.

W uzasadnieniu podniesiono, że w Sądzie Rejonowym w W. z uwagi na liczbę spraw w referatach sędziów, najwcześniejsze terminy rozpraw są

wyznaczane po 6 miesiącach od wpływu sprawy, a w referacie sędziego-referenta terminy rozpraw są obecnie wyznaczane na wrzesień 2020 r. Sąd Rejonowy podkreślił, że przedmiotowa sprawa jest sprawą o wyjątkowym charakterze, wytoczoną przez konsumenta przeciwko bankowi o tzw. kredyt frankowy i wymaga rozważenia wielu przepisów i orzeczeń. Wpływ licznych takich spraw do sądów [...] powoduje stan przemęczenia sędziów [...] i pokusę powtarzalnego traktowania spraw, bez przywiązywania dostatecznej wagi do odmienności każdej sprawy, co jest konieczne dla przeprowadzenia indywidualnej kontroli postanowień umów pod kątem ich abuzywności. Sąd Rejonowy zauważył, że przewidziana w art. 44¹ k.p.c. przesłanka dobra wymiaru sprawiedliwości odnosi się także do realizacji prawa strony do rzetelnego procesu, a jedną z gwarancji tego prawa jest rozpoznanie sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W ocenie tego Sądu, uzasadnia to przekonanie, że z uwagi na dobro stron, które postrzegają wymiar sprawiedliwości również przez szybkie procedowanie, a co za tym idzie z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości, zachodziła potrzeba przedstawienia niniejszej sprawy Sądowi Najwyższemu w celu rozważenia przekazania sprawy do innego sądu rejonowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Art. 44¹ k.p.c., dodany przez ustawę z dnia 4 lipca 2019 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1469 ze zm.), stanowi, że Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przepis ten stanowi wyjątek od konstytucyjnej (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) i kodeksowej zasady rozpoznawania sprawy przez sąd właściwy i z tej przyczyny powinien być interpretowany ściśle (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2020 r., IV CO 44/20, nie publ. i z dnia 16 marca 2020 r. IV CO 18/20, nie publ.). Do przekazania sprawy do innego sądu może zatem dojść jedynie w razie powstania okoliczności faktycznych odnoszących się do przedmiotowych lub podmiotowych cech konkretnej sprawy, świadczących jednoznacznie o tym, że rozpoznanie sprawy przez sąd właściwy miejscowo i rzeczowo według przepisów k.p.c. byłoby niezgodne z interesem publicznym i sprzeciwiałoby się dobru wymiaru sprawiedliwości.

Przesłanka dobra wymiaru sprawiedliwości ma niewątpliwie ocenny charakter. Z brzmienia art. 44¹ § 1 k.p.c. wynika, że dobro wymiaru sprawiedliwości w rozumieniu tego przepisu obejmuje „w szczególności” wzgląd na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazano, że chodzi przede wszystkim o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego : z dnia 13 lipca 1995 r., III KO 34/95, OSNKW 1995, nr 9-10, poz. 68; z dnia 10 grudnia 1999 r., III KO 98/99, nie publ.; z dnia 21 października 2008 r., IV KO 116/08, R-OSNKW 2008, poz. 2072; z dnia 13 listopada 2008 r., IV KO 130/08, R-OSNKW 2008, poz. 2280).

Znaczenie z punktu widzenia dobra wymiaru sprawiedliwości może mieć również wzgląd na prawo do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jako jeden z elementów prawa do rzetelnego procesu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie, dnia 4 listopada 1950 r., Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 284). Zastrzec jednak należy, że także i w tym kontekście skorzystanie z omawianej instytucji, która ma charakter wyjątkowy, uzależnione będzie od wystąpienia w sprawie szczególnych okoliczności stanowiących realne zagrożenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości. W orzecznictwie Izby Karnej Sądu Najwyższego na gruncie przepisu art. 37 k.p.k. (stanowiącego funkcjonalny odpowiednik art. 44¹ k.p.c.) za sprzeczne z dobrem wymiaru sprawiedliwości z tego względu uznano tylko takie jednoznaczne i graniczne sytuacje, w których niemożliwe jest procedowanie sądu właściwego miejscowo i zatajowana jest możliwość wydania orzeczenia kończącego postępowanie na skutek np. stanu zdrowia oskarżonego, a realna jest możliwość osądzenia sprawy w innym sądzie (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 25 kwietnia 2007 r., III KO 12/07, nie publ.; z 30 lipca 2007 r., II KO 41/07, nie publ.; z dnia 29 stycznia 2008 r., IV KO 7/08, OSNwSK 2008, nr 1, poz. 275; z dnia 25 lutego 2010 r., II KO 6/10, OSNwSK 2010, poz. 432 i z dnia 14 czerwca 2018 r., II KO 22/18, nie publ.). Wielokrotnie natomiast podkreślano, że nie uzasadniają przekazania sprawy w trybie art. 37 k.p.k. względy natury technicznej, utrudniające rozpoczęcie sprawy i prowadzenie

postępowania, oraz warunki organizacji pracy sądów, zwłaszcza wiążące się z badaniem obciążenia sprawami poszczególnych jednostek i ich obsady kadrowej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2000 r., II KO 90/00, OSNKW 2000, nr 5-6, poz. 48, z dnia 17 maja 2006, II KO 27/06, nie publ., z dnia 30 lipca 2007 r., II KO 41/07, nie publ.; z dnia 27 maja 2015 r., III KO 34/15, OSNKW 2015, z. 10, poz. 85 i z dnia 26 września 2018 r., IV KO 60/18, nie publ.).

W sprawie niniejszej brak jest podstaw do uznania, że dobro wymiaru sprawiedliwości wymaga przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu. Sąd Rejonowy w W. zwracając się do Sądu Najwyższego na podstawie art. 44¹ k.p.c. powołał się na dobro wymiaru sprawiedliwości związane z rozpoznaniem sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jako okoliczności uzasadniające wystąpienie wskazał wyłącznie skomplikowany charakter sprawy oraz stan wyjątkowego obciążenia tego Sądu, przekładający się na czas postępowań przed nim się toczących i odległe terminy podejmowania czynności procesowych, w tym w sprawie niniejszej. Choć nie ulega wątpliwości, że ogromne obciążenie sądów, w szczególności w dużych miastach, może skutkować przewlekłością postępowań w znacznej liczbie spraw, co stanowić będzie sytuację niepożądaną z punktu widzenia szeroko pojętego dobra wymiaru sprawiedliwości, to nie sposób uznać, by środkiem zaradczym na tę sytuację mogło być stosowanie w kolejnych sprawach instytucji przewidzianej przepisem art. 44¹ k.p.c. *Ratio legis* tej instytucji dotyczy bowiem wyeliminowania zagrożenia dobra wymiaru sprawiedliwości w wyjątkowych, indywidualnie ocenianych sprawach, przy czym jako szczególne kryterium oceny tej przesłanki ustawodawca wskazał społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Przedstawione przez Sąd Rejonowy trudności w sprawnym rozpoznawaniu spraw wynikające z warunków organizacji pracy sądów mają charakter „globalny”, nie zaś odnoszący się do konkretnego postępowania sądowego. Takie trudności powinny być przewyżczone w ramach działań organizacyjnych należących do podmiotów dysponujących odpowiednimi ku temu kompetencjami i nie mogą uzasadniać przekazania sprawy w trybie art. 44¹ k.p.c.

Nie może także stanowić szczególnej okoliczności uzasadniającej zastosowanie przytoczonego unormowania przywołany przez Sąd Rejonowy skomplikowany charakter sprawy zestawiony z „pokusą powtarzalnego traktowania

spraw” przez sędziów tego Sądu mającą wynikać ich przemęczenia i wpływu licznych podobnych spraw do tego Sądu. Przekazanie przez Sąd Najwyższy sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu w oparciu o zacytowane uzasadnienie podważałoby wręcz autorytet wymiaru sprawiedliwości i pozostawało w sprzeczności z samą istotą prawa do rzetelnego procesu sądowego, gwarantowanego przepisami art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

jw